

Schrijftalent gezocht!

In deze uitgave is plaats gemaakt voor twee gastcolumnns. De redactie daagt andere lezers uit om ook een column te schrijven voor de Militaire Spectator. De keuze van het thema is vrij, maar het moet wel passen binnen de formule van het blad. Voorwaarde voor plaatsing is dat de redactie uw boodschap relevant acht voor de lezers. Verder moet uw verhaal in niet meer dan achthonderdvijftig woorden voor het voetlicht worden gebracht.

U kunt uw bijdrage sturen naar de bureauredactie (zie colofon). Wij zijn erg benieuwd wie zich geroepen voelt om te reageren. Uiteraard zijn we ook nieuwsgierig naar de thema's die u onder de aandacht van de lezers wilt brengen. Uw bijdrage wachten we dan ook met belangstelling af.

De hoofdredacteur

Onwikkelingen van de hulpverleningsdienst Defensie

majoor (R) C.P. van Duuren

Na de Tweede Wereldoorlog maakte de angst voor oorlog plaats voor de angst voor klassieke rampen, zoals overstromingen en wat men tegenwoordig noemt: crises. Er ontstond een onderscheid tussen dagelijkse hulpverlening en hulpverlening bij rampen en oorlogsdreiging. Dit laatste werd ingegeven door 'het rode gevaar' dat toen nog bestond.

Gemeentelijk georiënteerde hulpverleningsdiensten als politie, brandweer en ambulance-dienst (in ruraal Nederland toen nog veelal een bijproduct van de lokale taxionderneming) waren er voor de dagelijkse hulpverlening. De in 1947 opgerichte organisatie Bescherming Bevolking (BB) en 'het leger' waren er voor rampen en oorlogsdreiging. Naarmate de oorlog verder weg was en de industrialisering en mobiliteit toenam, ontstond in de jaren zeventig het besef dat het gemeenteniveau niet het meest adequate was om in de bestrijding van rampen te voorzien.

Aldus ontstonden de eerste ideeën om dit in regioverband te gaan organiseren. Het concept van de – niet parate – BB-organisatie paste daar niet meer in. Men besloot dan ook in 1980 om deze organisatie op termijn op te heffen.

Het concept van het Korps Mobiele Colonnnes (KMC, onderdeel van de Koninklijke Landmacht) kwam in plaats van de BB. De Wet Rampen en Zware Ongevallen (WRZO) 1985 zorgde ervoor dat de civiele hulpverleningsdiensten er naast de dagelijkse zorg, de rampentaak bij kregen, en de rol van Defensie beperkter werd.

Als gevolg daarvan werd in 1991 het KMC afgeschaft en reesteerde er qua rampentaak voor Defensie de klassieke vangnetrol. Defensie ging daarnaast evenwel een rol vervullen in het middenveld tussen dagelijkse zorg en rampenbestrijding. In de politiewet 1993 werden afspraken geformaliseerd voor de inzet van Defensie voor bijstand aan de politie en/of Justitie in bijzondere gevallen, anders dan rampen. Op basis daarvan is bijstand van de KMAR (art. 58), van overige delen van de krijgsmacht (art. 59) en van bijzondere bijstandseenheden (art. 60) ook nu nog de dagelijkse praktijk.

De aanslagen van '9/11' en de technologische vooruitgang, waaronder het mondiale gebruik (misbruik) van internet maakten verbreding van het denken tot dan toe naar 'all hazard' zowel aan civiele zijde als in de samenwerking

met Defensie noodzakelijk. Zo ontstonden in 2004 de eerste civiel-militaire bestuursafspraken (CMBA). Eveneens in 2004 ontstond de eerste versie van de ministeriële regeling militaire steunverlening in het openbaar belang. Daarin werden afspraken vastgelegd over militaire steunverlening, niet zijnde militaire bijstand bij rampen of de bijzondere gevallen zoals in de politiewet genoemd.

Vanaf 2005 volgde op instigatie van de ministeries van BZK, Justitie en Defensie het convenant intensivering civiel-militaire samenwerking, de bijbehorende catalogus (2007) en convenanten op het niveau van de veiligheidsregio de CMBA op. Daarmee werd, net als kort na de Tweede Wereldoorlog en rond 1985, opnieuw een verschuiving in het beleidsparadigma ingezet. Voor Defensie ging het deze keer om de verschuiving van de vangnetrol naar die van structurele partner.

Dit leidde tot een permanente aanwezigheid van officieren in de veiligheidsregio en in het beleidsteam. Defensie heeft incidenteel en structureel een forse bijdrage geleverd, bijvoorbeeld door de EODD (jaarlijks meer dan tweeduizend inzetten) en jaarlijks bijna zeventig keer militaire bijstand en/of militaire steunverlening (2010).

Anno nu leven we in tijden van 18 miljard bezuinigingen en achtereenvolgende economische en financiële (vertrouwens)crises. In tijden van crisis is het van belang om als overheid de burger (de belastingbetaler) meer dan voorheen *return on investment* in het vooruitzicht te stellen. Volgens het regeerakkoord door minder administratieve lasten en een kleinere overheid die haar *resources* effectief en efficiënt organiseert, en de kosten daarvan laag houdt.

Civiele hulpverleningsdiensten dragen daaraan bij door minder ontvangsten in de portemonnee van de veiligheidsregio's, een nationale politie en de clustering van terrorismebestrijding, cybersecurity, rampenbestrijding en crisisbeheersing bij de nationaal coördinator terrorismebestrijding en veiligheid (NCTV).

Defensie draagt daar in haar derde hoofdtak aan bij door de regionaal militaire commando's en de bataljons van het Korps Nationale Reserve in de manoeuvrebrigades onder te brengen. In mijn optiek kan ze daaraan nog meer bijdragen door zich bij haar forse taakstelling de komende jaren niet in zichzelf te keren maar zich juist te ontwikkelen tot een reguliere en gelijkwaardig partner.

Defensie als reguliere hulpverleningsdienst 'om de hoek' handelt proactief in plaats van reactief, kent bij spoed korte, rechtstreekse lijnen en staat dagelijks schouder aan schouder met de civiele hulpdiensten. Ambtelijk-juridische hoofdbrekens, waaronder de vraag of dit geval bijzonder genoeg is voor inzet van Defensie, behoren tot het verleden. Wat overigens niet betekent dat het gezonde boerenverstand moet worden uitgeschakeld. Dagelijkse gelijkwaardigheid en bekendheid betekent namelijk ook directe assertiviteit, bijvoorbeeld wanneer civiele hulpdiensten op een cruciaal moment zelf genoeg capaciteit beschikbaar hebben.

Dit vraagt evenwel om een nieuwe verschuiving in het beleidsparadigma: het afschaffen van het uit de vorige eeuw afkomstige 'uitputtingsprincipe'. Volgens dit principe is bijstand vanuit Defensie pas mogelijk wanneer civiel potentieel haar eigen capaciteit daadwerkelijk heeft verbruikt. In de nieuwe politiewet is het in de (oude) politiewet 1993 opgenomen criterium 'bijzondere gevallen' in geval van bijstand door de KMAR vervallen. Dat is een goede eerste aanzet.

Een aanzet die ik op weg naar een reguliere en gelijkwaardige 'hulpverleningsdienst Defensie' in 2015 persoonlijk graag naar de overige onderdelen van de krijgsmacht uitgebreid zou willen zien.

Wanneer civiel-militaire samenwerking in Nederland een alledaagse gang van zaken is, zal dat de perceptie (en de portemonnee) van de burger over de dagelijkse veiligheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en de rol van Defensie daarin uiteindelijk ten goede komen. ■